

Szekszárd Megyei Jogú Város Bűnmegelőzési koncepciója

Összeállította:

Kopasz Árpád nyá. r. dandártábornok
miniszteri díjas rendőrségi főtanácsos

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
A bűnözés általános helyzete	5
A bűnözés általános megítélése, okai	5
A polgárok joga a biztonságos településhez	6
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	6
Az önkormányzat a bűnmegelőzés kulcsszereplője.....	7
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	7
A Kormány és az önkormányzatok bűnmegelőzési együttműködése.....	8
Együttműködés a helyi szervezetek között.....	8
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	9
Helyzetfelmérés és helyzetértékelés	9
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	9
A szubjektív biztonságérzet, a média szerepe és a bűnözéstől való félelem.....	10
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	10
A települési szociálpolitika.....	11
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	11
Kisebbségek és a bűnmegelőzés	12
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	12
A fiatalok és a bűnözés.....	13
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	13
Az iskolai erőszak és a drogfogyasztás megelőzése	14
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	15
A nők és időskorúak ellen elkövetett erőszak	15
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	16
Az épített környezet és a bűnmegelőzés	16
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	17
A közúti közlekedés és útbiztonság.....	18
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	18

A rendőrség és az önkormányzat kapcsolata.....	18
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	19
A lakosság közreműködése	19
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	20
Partnerkapcsolat a gazdálkodás résztvevőivel	20
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	21
Az igazságügyi és büntetési rendszerek működése és az áldozatvédelem	21
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	22
Új foglalkozások, munkahelyek teremtése a biztonsági szektorban.....	23
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	23
A határokon átnyúló bűnözés főbb kérdései.....	23
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	24
Nemzetközi (európai) együttműködés, partnerség.....	24
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	24
Közigazgatási és politikai etika	25
Önkormányzati lehetőségek, feladatok:	25
Önkormányzati megoldásra javasolt koncepcionális és stratégiai jelentőségű tennivalók	26

Bevezetés

A sikeres bűnmegelőzés a **közbiztonság szilárdítását** szolgálja.

A **biztonságos élet** azt jelenti, hogy az állampolgárok a jogaikat és a kötelezettségeiket háborítatlanul, félelem nélkül érvényesíthetik. Ezen túl a közbiztonság a szociális, az egészségügyi, a kulturális ellátottsághoz, és a megélhetéshez, valamint a köz-és a magánélet harmóniájához, és nem utolsósorban a demokratikus társadalom morális követelményeihez való jogot és alkalmazkodást is jelenti.

A **Helyi Önkormányzatok Európai Chartája** kimondja: „*A helyi közrend és közbiztonság védelme elsősorban a helyi önkormányzatok feladata, az állam pedig garanciát vállal a közbiztonság helyi szintű finanszírozására.*”.

A bűnelkövetést Szekszárdon és vonzáskörzetében nagyrészt a helyben élők valósítják meg, ezért a megelőzést, a bűnözést lehetővé tevő és elősegítő okok és körülmények felszámolását is a leghatékonyabban helyben lehet megszervezni és ellátni.

A bűnmegelőzési feladatokhoz azonban a szükséges pénzeszközök az önkormányzat számára nem mindig állnak rendelkezésre, ezért a források gyakran a közösségi pénzeszközökből (alapokból) pályázatok formájában vehetők igénybe.

A helyi bűnözés elleni sikeres fellépéshez és a közbiztonság színvonalának emeléséhez a **korszerű egységes szemlélet** nélkülözhetetlen. A korszerű városbiztonsági szemlélet **a megtorló intézkedésekkel szemben a hosszabb távú megelőzést részesíti előnyben**. A bűnmegelőzés számos területén a rendőrséggel, az iskolákkal, a gazdasági közösségekkel, a várostervezésben és -üzemeltetésben résztvevőkkel *összefogás, együttes gondolkodás, biztonsági marketing szemlélet és közös cselekvés* szükséges.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy **a helyi lakosok közreműködése** a saját környezetük szociális és környezetfejlesztő programjaiban **pótolhatatlan erőt jelent**. Nemcsak erősíti a közösségi szolidaritást, de védelmet, biztonságot jelent, és ha sikerül bevonni a lakosokat a közös elképzelések megvalósításába, az megerősítheti a bizalmat a hatóságok bűnmegelőző képessége iránt.

A bűnözés eddiginél hatékonyabb megelőzésének sikere nagyrészt az önkormányzathoz kötődik. Nemcsak azért, mert a képviselők közvetlenül érzékelhetik az állampolgárok mindennapi félelmeit, bizonytalanságát és igényeit, hanem azért is, mert a közvetlen kapcsolat miatt a helyi adottságoknak legmegfelelőbb prevenciós programokat közös erővel határozhatják meg, alakíthatják ki. Látni kell azt is, hogy minden új program, új elgondolás *érdekérvényesítést és erőforrások feletti rendelkezést* feltételez.

Ez a koncepció **alapvető irányvonal**, vezérfonal a stratégiai irányváltáshoz. Lényege, hogy biztosítsa az azonos gondolatmenetet a bűnmegelőzési stratégia megalkotásához és az egységes gyakorlat kialakításához. **Célja**: hosszabb távra **kijelölni a bűnmegelőzési alapelveket**, amelyekkel az **egységes szemlélet** irányába kívánjuk orientálni a résztvevő partnereket.

Szekszárd önkormányzata az Európa Tanács és az Országos Bűnmegelőzési Bizottság javaslataiból, feladataiból – a helyi sajátosságokat figyelembe véve - évről évre annyit valósít meg, amennyit megfelelőnek, elegendőnek, az aktuális viszonyokra időszerűnek, érvényesnek talál, és amennyire erőforrásokat tud mozgósítani. Vitatkozhatunk sokáig a feladatok fontosságán, sorrendiségén, de figyelmen kívül hagynunk pazarlás lenne az idővel, a szellemi energiával és mások - sokszor keservesen kiérlelt - tapasztalataival. Közös munkával képesek leszünk a mások sikereiből tanulni, ugyanakkor a saját, egyéni utunkat járni, és megteremteni a szükséges anyagi és emberi erőforrásokat!

A bűnözés általános helyzete

Tolna megye és benne Szekszárd lakosai az országos átlagnál biztonságosabb körülmények között élnek hosszú évek óta, mégis mind a lakosokat, mind a politikával foglalkozókat, képviselőket aggodalommal tölti el a bűnözés, a sok baleset, a növekvő erőszak és a folyamatos társadalmi nyugtalanság. A bűnmegelőzés területén az évek során számottevő eredményeket ért el Szekszárd, amire büszke lehet a megyei jogú város, még akkor is, ha ma nem a legjobbak között tartanak bennünket számon az országos listában.

Az elmúlt időszakban számos intézkedés történt a bűnözés csökkentésére és a közösségek biztonságának fenntartására, azonban még mindig aggasztó a sok lakás- és tanyabetörés, nem csökkent az elvárható mértékben a garázsok, üzletek kifosztásának száma. Nem kevesebb a rendbontás, a csendháborítás, a vandalizmus, szaporodnak a falfirkák. Mindezek a városi lakókörnyezetek pusztulásának érzékelhető jelei. A rasszista jellegű megnyilvánulások, a családon belüli erőszak, a fiatalkori bűnözés, a gépjárműlopás, a kábítószerrel és az alkohollal kapcsolatos bűnözés és visszaélés sem mutat számottevő csökkenést. Gyakori a csavargás, sok a hajléktalan, a koldulás is előfordul, miközben újabb kihívást jelentő bűnözési helyszínek tűntek fel, mint például az új, nagyméretű bevásárlóközpontok (TESCO, Brico Store, Praktiker, stb.). A társadalom „betegségének” felsorolt tünetei leginkább a megyeszékhelyen tapasztalhatók. A bűnözés itt jelentkezik koncentráltabban, de a környező települések bűnözési helyzetén is lehetne javítani.

A bűnözés általános megítélése, okai

Általánosan elfogadott magyarázat, hogy bűnözés társadalmi tömegjelenség. Kiváltó okai között mindenekelőtt a munkanélküliség, az emberi életkörülmények megteremtéséhez szükséges jövedelem megszerzésének nehézsége is megtalálható. Nem kevésbé meghatározó a bűncselekmények elkövetésére való alkalmak növekedése, a társadalmi kontroll hiánya, a kiszolgáltatottság, a kirekesztettség, az elhanyagolt fizikai környezet, a nem megfelelő lakáskörülmények. A családi problémák, az identitászavar, a vallási és erkölcsi kötődés hiánya, de a közösségi szolidaritás csökkenése is döntő szerepet játszhat, mint ahogy nem becsülhetjük le a média erős erőszak-közvetítő hatását sem.

Tagadhatatlan, hogy az elmúlt évtizedben az Európát érintő strukturális és politikai változások is szerepet játszottak újfajta bűnözési formák megjelenésében, a közbiztonság romlásában. A migráció, a demográfiai és népességi változások, a gazdasági problémák, a politikai kultúra és erkölcs változása vagy éppen hiánya is generálhatta a bűnözést. A megnövekedett turizmus és a kiszélesedett kommunikáció a kábítószer-kereskedelem és a vele kapcsolatos bűncselekmények számának emelkedéséhez, a nemzetközi szervezett bűnözés, az embercsempészet, az illegális bevándorlás, a gazdasági csalások, a nyersanyag hamisítás és a törvénytelen fegyverkereskedelem látványos elterjedéséhez vezettek.

Mindez hozzájárult ahhoz, hogy manapság a bűnözés az Európai Unió új tagállamainak területein koncentrálódik, és így bennünket is keményen érint. Nyugtalanító az intoleranciához kapcsolódó bűncselekmények szaporodása, akár kulturális, etnikai másságra, akár eltérő szexuális szokásokra vagy jellegzetes külső megjelenésre vezethető vissza.

A felderítési mutatók több ok miatt nem javulnak az elvárt mértékben. A rendőrségnek bejelentett kisebb súlyú bűncselekmények felderítési aránya kívánni valót hagy maga után, sőt többen már be sem jelentik ezeket az eseményeket. Úgy tűnhet, mintha az állampolgárok bizalma csökkenne a nyomozó és igazságszolgáltatási hatóságok iránt. A visszaeső bűnözést továbbra sem sikerült visszaszorítani, s mindez táptalaját adja annak, hogy a jelenlegi büntető-

rendszer hatékonysága megkérdőjeleződjék. A korrupcióra is akad példa, ami kedvezőtlenül hat a lakosságnak a bűnmegelőzési politikába vetett hitére.

Hiába állítják a szakemberek, hogy a fiatal, munkanélküli, városi férfiak esnek leggyakrabban bűncselekmények áldozatául, a média szenzációk iránti érdeklődése – különösen feltűnő ez az erőszakos és a gyermekeket érintő esetekben – hozzájárulhat az állampolgárok biztonságérzetének megrendüléséhez, s a politika sem mindig ártatlan, amikor e félelmet kihasználva fogalmaz meg érveket. Különösen a választások időszakában figyelhető meg, hogy a közbiztonság garantálása az ígéretek egyik legfontosabbikaként szerepel.

A polgárok joga a biztonságos településhez

A közbiztonság minden helyzetben az elsők között megfogalmazott kérdés, a békés alkotó emberi munka alapfeltétele. Ez ügyben az önkormányzat állandóan a tűzvonalban kell, hogy helyt álljon. A bűnözés a lakosság jelentős részét érinti, s ennek nemcsak számottevő szociális és gazdasági költségei vannak, de az áldozatok számára nagy érzelmi, morális veszteséget, fizikai-lelki sérelmet is okoz, nemkülönben megakadályozza az embereket, hogy a megteremtett anyagi jólétet szabadon élvezhessék.

A bűnözés mellett a közúti közlekedési balesetek alakulása is aggasztó. Olyan gyenge a közlekedési morál, hogy a nap bármely szakában bármelyik közlekedő részesévé válhat közúti balesetnek, és sokszor csak a véletlenül múlik, hogy mi lesz a kimenetele.

A bűnözés már rövid távon is aláaknázza a lakosság demokratikus folyamatok iránti bizalmát, szélsőséges indulatokat gerjeszthet, európai integráció-ellenes érzelmeket válthat ki, fenyegeti az emberi jogokat és a demokratikus intézményeket. Súlyos aggodalmat és bizonytalanságot kelt, és ami még rosszabb, bosszúvágyat szül, vagy etnikai konfliktusokat eredményez.

Veszélybe kerülhet a demokráciánk az által, hogy teret nyerhetnek szélsőséges és „felbujtó” mozgalmak, melyek tevékenysége nyomán az emberek az igazságszolgáltatás „leegyszerűsített”, szigorító formáját követelik, amely nincs tekintettel a szabadságjogokra és az emberi méltóságra. Keményebb büntetéseket, s ezzel hatékonyabbnak vélt központi kormányt igényelnek, amely felváltaná még a helyi hatóságokat is. Sokszor nagyon nehéz ezen érzelmi reakciók ellen észérvekkel, elvi megokolásokkal vitába szállni.

Nem kis problémát jelent, amikor a bűncselekményekkel kapcsolatban felmerülnek olyan kérdések is, mint a magánélethez való jog és a személyes adatok védelme, s ezek lehetséges megsértése, gondoljunk például a zárt láncú kamerás megfigyelő rendszerek ellentmondásos alkalmazására, amelyeket pedig törvényes és főleg eredményes bűnmegelőző eszközként tartanak számon szerzte a világban.

Az **Európai Városi Charta** szerint az európai állampolgároknak „joguk van biztonságos - és lehetőség szerint - bűnözéstől, erőszakos cselekményektől és agressziótól mentes településen élni”.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

Az itt élők szubjektív biztonságérzetének, egyben a tényleges biztonságának érdekében fontos, hogy az önkormányzat:

- felismerje, hogy biztonság nélkül nincs szabadság, és biztonságos környezetben élni alapvető emberi jog;
- felismerje, hogy a bűnözés megelőzése nem csupán kevésbé költséges megoldás, mint annak megtorlása, hanem egy olyan korszerű szemlélet, amely az emberi méltóságra helyezi a legnagyobb hangsúlyt;
- törekedjen arra, hogy a bűnözés megfékezésének ügye elsőbbséget élvezzen, és az ehhez szükséges források – legalább részben - rendelkezésre álljanak;
- segítsen kialakítani azt az állampolgári gondolkodást, amelyben tudatosul, hogy a jogokhoz felelőségek is társulnak, és kölcsönösen kell felelősséget vállalnunk állampolgártársaik épsége és lelki nyugalma érdekében;
- teremtsen meg és működtessen a civil és állami bűnmegelőzés intézményesülő korszerű formáit, és rendszeresen értékelje a tett intézkedések hatását és hatásosságát.

Az önkormányzat a bűnmegelőzés kulcsszereplője

A bűnözés megelőzésére és visszaszorítására vonatkozó jogi keretek meghatározása, a megfelelő anyagi források rendelkezésre bocsátása és a politikai irányítás kormányzati feladat. A gondok ugyanakkor elsősorban helyi szinten tapasztalhatók, a problémák itt érezhetőek, a mindennapi biztonságérzet hiánya itt jelentkezik a legfájóbban.

Következésképpen minden településen **az önkormányzatok képesek a leginkább meghatározni a bűnmegelőzéssel foglalkozó elképzeléseket és irányelveket**. Vonatkoznak azok akár a közösségi rendszetre, az analfabetizmus megszüntetésére, az állampolgári ismeretekre, a kommunikációra vagy a különböző partnerek közötti programok koordinálására. Az emberek az önkormányzatokat a potenciális és a tényleges válsághelyzetekkel kapcsolatban a legelérhetőbbnek és a legjobban tájékozottnak tartják. Az önkormányzatok ugyanakkor hatékony egyeztető és közvetítő szerepet játszanak, és így megakadályozhatják, hogy a konfliktusok okozta feszültség addig a pontig jusson, ahol már a rendőrség, az ügyészség és a bíróság beavatkozása szükséges.

Az önkormányzatnak kulcsszerep jut a hatáskörbe tartozó ágazati politikák célkitűzéseinek alakításában, ezáltal biztosítva, hogy a biztonság szempontjait mindenkor figyelembe vegyék.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- **várostervezés** (ideértve a tömegközlekedést, a közvilágítást és az útkereszteződéseknel alkalmazott biztonsági intézkedéseket);
- **lakossági szolgáltatások** nyújtása (iskolák, játszóterek, stadionok, uszodák, szociális és oktatási központok létesítése és működtetése);
- **családjóléti és -támogatási politika**, amelynek célja segíteni a szülőket a felelősség vállalásában;
- **biztonsági, felügyelő és karbantartó személyzet** alkalmazása a közintézményekben;
- iskolán kívüli **szociális és oktatási** szolgáltatások;
- helyi **rendészeti szervezet** létrehozása.

A Kormány és az önkormányzatok bűnmegelőzési együttműködése

- Az önkormányzat akkor tudja jól ellátni a feladatát, ha a Kormány csökkenti a centralizáció mértékét és a központi befolyást annak érdekében, hogy azon a szinten történjen meg a döntéshozatal, ahol a helyi igényeket a legjobban érzékelik, és azokra testreszabott megoldást találhatnak;
- A Kormánnyal szemben „európai elvárás” is, hogy erősítse az önkormányzatiságot a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának megfelelően;
- Kormányzati feladat biztosítani, hogy a helyi költségvetés és a források az adott közösségen belül maradjanak;
- Az önkormányzatban fontos, hogy értsék és alkalmazzák, hogy a település közbiztonságának erősítésére irányuló rendészeti elképzelések kulcsfontosságú elemei a bűnözés elleni programokban öltenek testet, és a helyi problémák helyi megoldásokat igényelnek;
- A Kormány joggal várhatja el az önkormányzattól, hogy növekedjen a helyi bűnmegelőzésre vonatkozó felelősség, és biztosított legyen az ehhez szükséges erőforrás;
- Az önkormányzat felelőssége az állampolgári ismeretek terjesztésével erősíteni a közösség aktivitását.

Együttműködés a helyi szervezetek között

A bűnmegelőzés számos különböző területet érint, amelyekért a társadalom egyes ágazatainak együttesen kell vállalniuk a felelősséget. Ma már nem várható el, hogy a rendőrség és az igazságszolgáltatás szervezetei egyedül oldják meg a mindennapi életben előforduló konfliktusokat. Ezért fontos, hogy a bűnözés elleni helyi küzdelem érdekében a különálló egységek helyett több ágazatot is átfogó testületek jöjjenek létre és működjenek.

E testületek igen széleskörűek lehetnek, felölelhetik például a hatóságokat, a politikusokat, a civil szervezeteket, a magán szektort. Bevonhatók az oktatási intézmények, egyetemek, a rendőrség, a helyi lakosok és szervezeteik, az ifjúsági és sportszervezetek, a szociális és egészségügyi intézmények, a munkaügyi és a foglalkoztatási hatóságok. Nem hagyható ki ebből a büntetés-végrehajtás, és felhasználhatók az ifjúsági szervezetek, a külföldieket segítő tanácsadó irodák, a közlekedési vállalatok, a lakásszervezetek, a bérlők egyesületei, az üzleti közösségek, de az orvosok és gyógyszerészek csoportjai is.

Természetesen az ilyen összefogás akkor lehet igazán hatékony, ha a megfelelő költségvetési és működési források is rendelkezésre állnak. Az egyes érintett testületek közötti széles együttműködés egyelőre még új jelenségnek számít. Az intézmények, a rendőrség, a bíróságok, a helyi önkormányzatok, a civil szervezetek, a magán biztonsági vállalkozások és a helyi lakosok önszerveződő csoportjai nem szoktak még hozzá ahhoz, hogy együtt, csapatban, csoport munkában dolgozzanak. Nagyrészt egymástól függetlenül, a saját szokásaik, szabályzataik, szokásrendjük szerint működnek. Tisztában vannak ugyan a közös fellépés jelentőségével, mégis az egyes szervezetek tartanak az egymástól való függőségtől, és nem szeretnék, ha ügyeikbe mások betekintést nyernének. Az ilyen jellegű nehézségek elkerülése érdekében fontos a kellő tapasztalattal, bűnmegelőzési és szervezetvezetési jártassággal rendelkező helyi koordinátor megbízása, és a partneri kapcsolatok folyamatosságának biztosítása.

A célszerűen legalább öt évig hatályban maradó együttműködési megállapodásoknak – az eddig tett próbálkozásokhoz képest – az új szemléletet kell tükrözniük. Be kell tudni bizonyítaniunk – és ehhez kellő idő szükséges -, hogy közös összefogással képessé tudunk válni a közbiztonság szilárdítására és a biztonságot negatívan befolyásoló problémák tartós kezelésére.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- megérteni, hogy a lakókörnyezet biztonságosabbá tétele összetett folyamat, amelyhez fontos a legkülönbözőbb területeken működő szervezetek **közös szándéka** és **együttes fellépése**;
- a helyi közbiztonság növeléséhez átfogó városbiztonsági (bűnmegelőzési) **stratégia** szükséges, ügyelve az osztársadalmi és helyi közösségi érdekek összhangban tartására;
- elismerni és kinyilvánítani, hogy a lakóhelyi bűnözés elleni erőteljesebb és hatékonyabb harc érdekében **új eszközök** szükségesek;
- a szűkös erőforrások hatékony felhasználása érdekében ösztönözni kell az egyes szervezetek közötti folyamatos **információcserét**.
- az együttműködési struktúrákba finanszírozási, ellenőrzési és a hatékonyságot **mérő rendszereket** kell beépíteni;

Helyzetfelmérés és helyzetértékelés

A bűnözés csökkentésére irányuló szemlélet változtatását, a stratégia kialakítását a bűncselekmények által érintett területek és a rendelkezésre álló erőforrások alapos felmérésével kell kezdeni. Ezt követően lehet meghatározni a legmegfelelőbb gyakorlati teendőket, ösztönözve az eddig is bevált módszerek széleskörű alkalmazását. Az együttműködő partnerek szerepének pontos kijelölése elengedhetetlen. Reális, mérhető célok megállapítására kell törekedni, amelyek alapján a fejlődés reálisan figyelemmel kísérhető. Az eredmények kiértékelése nélkülözhetetlen, hiszen újabb programok indítását, újabb pénzeszközök felhasználását csak erre lehet alapozni.

A bűnözés alakulásáról számos, a helyi közösségi tevékenységekben felelősséget viselő hivatal, közszolgálatban dolgozó szakember és civil szervezet adhat felvilágosítást. Ők rendelkeznek információkkal a biztonságérzet hiányáról, a be nem jelentett (látens) bűncselekményekről, az állampolgárok és a közösségek különböző csoportjai közötti konfliktusokról. Ugyanakkor a szociológiai és pszichológiai kutatásokból is szerezhető információ, például az áldozatokkal készített felmérések, valamint az egészségügyi és szociális munkások által gyűjtött adatok alapján, amelyek segítségével a rendőrség a nehezebben kezelhető területeken célirányosabban tevékenykedhet.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- az alkalmazandó új gyakorlatra vonatkozó javaslat előtt alapos elemzést végeztetni arról, hogy mi az, ami működik, és miért;
- közös rendszertervet készíteni, amely alapján reálisan felmérhető a visszaszorítandó bűncselekmények, a rendet megzavaró jogsértések jellege, típusa, hatása. A részletes és naprakész bűnügyi statisztikán és hiteles szakmai vizsgálatokon alapuló értékelés alapján meg-

határozhatók a célkitűzések, kialakíthatók az ütemtervek, előterjeszthetők az akciókra vonatkozó javaslatok;

- elkerülni azt a rövid távú szemléletet, amely képviselői mandátumokhoz „kapcsolt” rövid lejáratú megoldásokat preferál, helyette hosszabb távon fenntartható intézkedéseket célszerű meghozni, lehetőleg konszenzusos alapon;
- kezdeményező szemléletet kialakítani, az új kihívásokat előre jelezni, a problémákat megelőzni, nem pedig az utólagos magyarázatokra és megoldásokra helyezni a hangsúlyt;
- a lakosság számára az adatokat nyilvánossá és naprakésszé tenni, biztosítva a helyi lakosság, a döntéshozók és a szakemberek közötti kommunikációt.

A szubjektív biztonságérzet, a média szerepe és a bűnözéstől való félelem

A bűnözéstől való félelem – akár valóságon alapul, akár képzelt –, a lakosságot érzékenyen érinti. Csökkenti a lakosok egymás és különböző közösségeik iránt érzett bizalmát, kedvezőtlen hatású a gazdasági fejlődésre, az üzleti befektetési kedvre, és rontja az élet minőségét.

A biztonságérzet hiánya, a bűnözéstől és az áldozattá válástól való félelem sok állampolgárt kísért, és különösen rosszul hat az idős emberekre és a társadalom sebezhetőbb tagjaira. Nem feltétlenül a bűnözés legsúlyosabb formái váltják ki a legnagyobb aggodalmat. A bűnözési félelelről szóló elemzéseknek a közösségi élet olyan történéseire is ki kell majd terjedniük, amelyek nem minősülnek ugyan bűncselekménynek, de amelyeket a közösség a jólétére és a biztonságérzetére nézve fenyegetőnek talál. A terrorizmus veszélye – akár politikai, akár szélsőséges rasszista eredetű – szintén olyan tényező, amely nagyban csökkenti a lakosság biztonságérzetét.

A média szerepe rendkívül fontos a biztonságérzet formálásában. A bűntényekről szóló híradások mára a társadalmi kommunikáció és a média elmaradhatatlan alkotórészeivé váltak. Különösen fontos a média felelőssége, mert egyfelől a bűncselekményekkel és a bűnmegelőzéssel kapcsolatos információközlésben betöltött tájékoztató, nevelő szerepük pótolhatatlan, másfelől a bűnözés túldramatizálásán és eltúlzásán, felnagyításán keresztül megnyilvánuló időnkénti negatív hatás is jól érzékelhető. Sokkal többet tehetnének a megelőzés érdekében már azzal is, ha rendszeresen bemutatnák a pozitív példákat.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- hatékony eszközöket kell kialakítani és alkalmazni a bűnözéstől való félelem mérséklésére, például a helyi lakosok bizalmát növelő áldozatvédelem intézményes támogatására;
- ösztönözni a médiát, különösképpen a helyi sajtóorgánumokat, hogy a maguk módszereivel vállaljanak részt a bűnmegelőzésben, a reális tájékoztatásban, figyelem felhívásban;
- a különböző, például a fiataloknak szervezett programokról szóló információkat jól látható helyeken és módon, széles körűen juttassák el az érdekeltekhez;
- erősítsék az üzleti szféra, a vállalkozások bizalmát, amely hatásában munkahelyteremtésre, új foglalkoztatási stratégiák kiépítésére is irányul.

A települési szociálpolitika

A legtöbb településnek, így Szekszárdnak is kialakultak olyan részei, amelyeket a hátrányos helyzet jellemez. Ezeket rendszerint a felbomlott családok magas száma, a közösség identitásának hiánya, az elidegenedés, a lakásproblémák, a közösségi szolgáltatások (bölcsőde, szabadidő, sport, stb.) hiánya, a kábítószer- és alkoholfogyasztás magasabb aránya, a munkanélküliség, valamint a társadalmi és etnikai intolerancia jellemzi.

A hagyományos család szerkezetének felbomlása a legtöbb helyen megkérdőjelezi a korábbi generációk által elfogadott értékeket és magatartásformákat. A szülők presztízsének és felelősségérzetének csökkenése pedig együtt járhat a fiatalok devianciájával. Azok, a közösségek életében korábban jelentős szerepet játszó intézmények, mint például az egyházak, amelyek megszabták az egyén viselkedését, ma nem töltik be ugyanazt a szerepet, s ez főként a fiataloknál szintén hozzájárul az erkölcsi elbizonytalanodáshoz, szereptévesztéshez.

Az újfajta kábítószerek megjelenése, a droghasználat, vagy a drogfüggőség egyre elterjedtebb a fiatalok és bizonyos szórakoztató rendezvények látogatói körében. A kábítószer fogyasztást fedező pénzszerzés bűnös eszközeinek megjelenése, a drogkereskedelemből származó nyereség tisztára mosására használt elosztócsatornák és hálózatok szaporodása ma már mindenütt megfigyelhető jelenség annak ellenére, hogy az ezek elleni fellépés eredményes és jól összefogott.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- ösztönözzük a városban, különösen a lakótelepeken élő embereket, hogy ne hagyják lepusztulni lakókörnyezetüket. Hozzanak intézkedéseket annak megelőzésére, hogy az utcák éjszaka elhagyatottak legyenek. Lehetőség szerint meg kell valósítani, hogy a kisebbségek, a társadalmilag kirekesztett emberek és a bűnözők, deviáns viselkedésű emberek tartósan ne szoruljanak egy helyre;
- gyors intézkedések szükségesek a rendszeresen, azonos helyen és időben előforduló bűncselekmények megszüntetése, visszaszorítása érdekében,
- határozottan fel kell lépni mindenkinek a családon belüli erőszak ellen, de ugyanígy fontos a fellépés a faji, vallási, társadalmi és nemek közti egyenlőtlenség ellen, és az állampolgári öntudat erősítése érdekében;
- az egészségügyi és szociális intézményekkel együttműködve rehabilitációs programokat szervezhetünk a kábítószer- és alkoholfüggők részére, és különösen a fiatalok számára fontos az iskolai és iskolán kívüli tájékoztató rendszer működése;
- támogatjuk a lakóterületeken a megfelelő bevásárló helyek kialakítását, a lakóövezetekben a gyermek és szociális intézmények megfelelő elhelyezését;
- a lakásépítési, oktatási és szociális programok családbarát szabályozásával segítjük a családokat a bűnözés csökkentésében;
- javítjuk a sportolás és a sportlétesítmények elérhetőségét mindenki számára, függetlenül a társadalmi hovatartozástól, a gazdasági helyzetétől és a jövedelmi, kor- vagy etnikai csoporthoz való tartozástól;

- biztosítjuk, hogy az ilyen sportlétesítmények a helyi közösségek életének részévé válhassanak, a lakosok magukénak érezzék azokat, ezáltal is csökkentve a vandalizmust és a károkozást.

Kisebbségek és a bűnmegelőzés

A migráció mindig is jellemezte Európa és Magyarország történelmét. Tagadhatatlan, hogy a régebben a területen élők és a bevándorlók között kialakulhat feszültség, ami a gazdasági válságok, pénzügyi és társadalmi bizonytalanságok idején felerősödhet. A külföldieket (de több esetben a régebb óta ott levő kisebbségeket is!) úgy tekintik, mint akik felborítják a helyi közösségek szokott rendjét a munkahelyekért folyó versenyben, a lakhatási és egészségügyi jogok gyakorlásában. A többségi lakos úgy érzi, hogy a saját jogait veszély fenyegeti. Az elkövetett bűncselekmények jelentős részéért a külföldieket, illetve a kisebbséget tartják felelősnek. A helyzetet gyakran tovább rontják az etnikai és faji szempontok, amelyeket egyes politikai mozgalmak igyekeznek kihasználni. A sport, különösen a futball, az ilyen típusú bűncselekmények egyik melegágya. A sporteseményeket manapság gyakorta beárnyékolja a rasszista viselkedés és nyelvezet.

A kisebbségben élők magasabb létszáma és meghatározott helyekre koncentrálódása megnehezíti az adott társadalomba való integrálódásukat. A kisebbségi csoportok körében gyakori a nyugtalanság, a jövőtől való félelem, és különösképpen a fiatalok körében a kilátástalanság érzése. Tagadhatatlan, hogy az igazságszolgáltatás látókörébe került kisebbségi aránya időnként meglehetősen nagy a többségi lakossághoz képest. Előfordul, hogy a rendőrség is hajlamos ezt a csoportot előítélettel kezelni.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- a sokszínű közösségek különböző életvitelét – amely a társadalmi környezetet színesíti, gazdagítja – , kötelesek vagyunk tiszteletben tartani, és olyan előítélet-mentes intézkedéseket hozni, amelyek biztosítják ezen közösségek és egyének érvényesülését;
- az esetleges menekültek befogadását és a közösségbe való integrálását – bármilyen nehéz – harmonikus módon kell megoldani a Kormány támogatásával;
- a kisebbségi közösségekből származó szociális munkások, pártfogó felügyelők, rendőrök képzését ösztönözni kell;
- a rendőrséget ösztönözzük arra, hogy szorosabb kapcsolatot létesítsen a kisebbségi közösségekkel a multikulturális környezettel kapcsolatos különböző tanácsadó szervek útján, és a társadalom multikulturális összetételét a rendőri állományba történő felvételeknek is tükröznie kell mind a vezetők, mind a beosztottak körében;
- a kisebbségi csoportoknak egyértelmű politikai szerepet is kell adni, például konzultatív tanácsok létrehozásával, és elő kell segíteni, hogy megvalósuljon az Európa Tanácsnak a külföldiek helyi közéletben való részvételéről szóló egyezménye (Európai Egyezmények sorozata, 144. sz.).

A fiatalok és a bűnözés

A fiataikorúak bűnözési aránya magas, az elkövetők átlagéletkora csökken, egyre fiatalabbak követnek el néha súlyos bűncselekményeket. A bűnelkövetők között olyan fiatalokat találunk, akik az iskolarendszerből lemorzsolódnak, sokat hiányoznak, súlyos családi problémákkal küzdenek és kiesnek a szociális gondoskodás hálójából.

A vandalizmus, a köztulajdon és a tömegközlekedési eszközök rongálása, a szegényebb rétegekből kikerülő, bandába tömörülő fiatalok által elkövetett rongálások, a fővárosban és néhány nagyvárosban már megjelenő gyújtogatások az erőszak új formáit jelentik. A fiataikorú, nem ritkán gyermek csoportok üzleteket, játéktermeket fosztanak ki, megfélemlítik az embereket és rongálják a köztulajdont. A szekszárdi felnőtt társadalom felelőssége, hogy mennyire tudja ettől megóvni a várost, mennyire lesz képes megelőzni ezeket a cselekményeket.

A fiatalok hétvégi szórakozását gyakran kíséri alkohol- és kábítószer-fogyasztás, amit ön- és közveszélyes autózással, motorozással fejeznek be.

A nagyobb bünszervezetek, szervezett bűnözői csoportok, bűnözésből élő családok egyre gyakrabban vonják be, sőt tanítják a fiatalokat a bűnözésre, s ezzel elindítják bűnözői karrierjüket.

Sok gyermek esik a szexuális zaklatás és erőszak áldozatául, amelyek a félelem vagy a családi nyomás hatására legtöbbször látenciában maradnak. A gyermekprostitúció, a gyermekporno-gráfia Magyarországon is gyorsan terjed, nem tudni, hogy mikor ér el Szekszárdra is.

A fiataikorú bűnözés növekedése annak tudható be, hogy a fiatalokat sújtja a családi kötelékek lazulása, a munkanélküliség, a kilátástalanság, és csábítja őket a szemük elé táruló gazdagság, az áruk és szolgáltatások sokasága, azok a luxuscikkek, amelyeket nem engedhetnek meg maguknak. A televízióban közvetített erőszak szintén elhomályosítja a határvonalat a megengedett és a tiltott magatartás között. A bűnözést nemritkán a magabiztosságuk kifejezésének is tekintik. A fiatalok nagyfokú szegénysége kihat a családra és az egyedülállóvá vált férfiak könnyen engednek a bűnözés csábításának. Az apa nélküli családokban felnövő gyerekek számára pedig hiányzik a pozitív szerepmódel.

A fiatalok a bűnözés kapcsán nemcsak elkövetőként lehetnek érintettek, hanem igen gyakran a bűnözés áldozataivá is válhatnak. Eljött az ideje annak, hogy a fiatalokat nemcsak az iskolákban, hanem minden szinten bevonjuk a bűnmegelőzési folyamatokba.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- fel kell ismerni, hogy a fiataikorú bűnözés kezelésének hagyományos eszközei és módszerei már nem eredményesek. A helyzet javítása érdekében minden intézményt – az óvodákat, iskolákat, a bíróságokat, a speciális intézeteket és azok dolgozóit – bűnmegelőzési szempontból ösztönözni szükséges egy új típusú gondolkodásra;
- hivatalosan is el kell ismerni, hogy a fiatalok kulcsszerepet játszanak a lakókörnyezetük jövőjének alakításában, és törekedni kell arra, hogy aktívan együttműködjenek, részt vegyenek a közösségi életben;
- figyelmet kell fordítani a fiatalokra, különösen a veszélynek kitett fiatalokra, és biztosítani kell őket arról, hogy lakókörnyezetük biztonságának alakításában betöltött jelentőségteljes szerepükre folyamatosan odafigyel a felnőtt társadalom;

- felismertük, hogy a fiatalkori bűnözés kialakulását az alacsony iskolázottság és az oktatás nem megfelelő színvonala is befolyásolja, ezért lépéseket kell tennünk az iskolai teljesítmény folyamatos növelése érdekében;
- őszinte párbeszéd szükséges a fiatalokkal, melynek során megfelelő kérdéseket kell feltenni, és odafigyelni őszinte válaszukra. Be kell vonni őket a jövőjüket érintő döntések meghozatalába, elfogadva azt, hogy a fiatalok a saját problémáik megoldásának részét képezik, és partnerként kezelhetjük őket;
- lehetőség szerint anyagi támogatást kell biztosítani a fiatalok kezdeményezéseihez, mint például helyi és/vagy regionális fórumok kialakításához, az állandó helyi ifjúsági tanácsok, bizottságok létrehozásához;
- elő kell segíteni a társadalmi igényeknek is megfelelő szociális és szakmai készségek megszerzését;
- be kell vonni a szülőket, a rendőrséget, az oktatási intézményeket, a helyi lakosság képviselőit és a helyi hivatalok vezetőit az iskolák vezetésébe, ezáltal javítva a közösséggel kialakított kapcsolatot. Az iskolákban tanórai keretben is foglalkozni kell a vandalizmus leküzdésével, útmutatást és pszichológiai támogatást kell nyújtani a fiataloknak ezekben a kérdésekben. Küzdeni kell bármelyik gyermek iskolai elszigetelődése, lemorzsolódása ellen.

Az iskolai erőszak és a drogfogyasztás megelőzése

A gyermekek és a fiatalok kötődésének hiánya alapvető tényező az iskolán belüli és kívüli erőszak előfordulásában. Ez különösen az alkohol- és drogfogyasztásban, továbbá a társak bántalmazásában, zaklatásában nyilvánul meg, amelyek mára már Európa-szerte – nem egy helyen hazánkban is - súlyos problémát jelentenek az iskolákban. Túl sok fiatal, elsősorban a hátrányos körülmények között élők, nem tudják elérni a képességeiknek megfelelő eredményeket az oktatási rendszerben. Ez azt eredményezi, hogy az iskolát elvégzők nagy aránya küzd számolási, írás-olvasási és egyéb tanulási zavarokkal. Ők csak nagyon nehezen találnak majd bármilyen munkahelyet.

Hiányzik a szülői támogatás és ösztönző erő is, nem elegendő a családi jövedelem, és nem javulnak elég gyorsan az életkörülmények. A fiatalok viselkedését és teljesítményét a saját korcsoportjuk viselkedése is döntően befolyásolja, sőt meghatározza.

Ismertek azok a tényezők, amelyek bizonyítottan javítják az iskolai eredményeket, és csökkentik az erőszak és a zaklatás előfordulását. Ezek:

- a dinamikus és tapasztalt iskolai vezetés, tovább az erős központi és közösségi támogatás;
- a mindenki által elfogadott, világosan körülírt célok;
- a magas színvonalú és állandó tanári kar és segítő személyzet;
- az erős szülői részvétel és támogatás;
- a helyi gazdasági és közösségi szervezetek aktív közreműködése az iskola életében;
- az iskolán kívüli testületek aktív és hatékony támogatásának ösztönzése, ideértve az ifjúsági szolgálatokat, a pályaválasztási tanácsadókat, könyvtárakat, sportklubokat és szociális szolgáltatásokat.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- minden tőlünk telhetőt megtenni, hogy az iskolák hosszú távon magas színvonalú, motivált és elkötelezett pedagógusokat és kiegészítő személyzetet, ezzel is biztosítva a stabil környezetet;
- fontos elvárni az iskoláktól, hogy világosan lefektetett irányelveik és célkitűzéseik legyenek, beleértve az alkohol- a kábítószer-fogyasztás és az erőszak, bántalmazás elleni stratégiákat. Ismerjék meg és alkalmazzák a bevált megelőzési programok valamelyikét;
- lehetővé tenni, hogy a különböző tanulást segítő programok az iskolán belül és kívül egyaránt elérhetőek legyenek a diákok számára;
- elősegíteni a tanuláshoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások igénybevételét, továbbá az összeköttetés megteremtését az iskolák és a könyvtárak, a művelődési, előadó-művészeti és sportlétesítmények, valamint az ifjúsági szolgáltatások, a gazdálkodási és termelési egységek és a pályaválasztási tanácsadók között;
- biztosítani, hogy az iskolák megfelelő színvonalú egészségügyi és szociális szolgáltatásokat nyújtsanak a diákoknak, különös tekintettel a hátrányos helyzetű területekről származó gyerekekre, akiknek az iskolai lemaradásuk leküzdéséhez nélkülözhetetlenek a teljes körű egészségügyi és szociális szolgáltatások;
- ösztönözni az iskola és a közösség kapcsolatát, az iskola épületének, létesítményeinek szélesebb körű hasznosítását. Hasonlóképpen támogatni kell az iskola használatát felnőttoktatás, nyelvoktatás céljára, valamint a közösségek erősítése érdekében szervezett összejövetelekhez. A használaton kívüli iskolaépületeknél elsősorban a közösségi célú hasznosítást kell szem előtt tartani;
- a szülők és a helyi közösségi szervezetek közreműködése kulcsfontosságú a társadalmi kiakasztottság leküzdésében és a hátrányos helyzetű tanulók iskolai eredményességének, motivációjának, igényeinek növelésében, ezért ösztönözni kell az ilyen próbálkozásokat;
- az olyan esetekben, ahol az iskola konkrét problémákat tapasztal az alkohollal, a kábítószerrel való visszaélés terén, ott az egész iskolára kiterjedően kell kialakítani egy új szemléletet, bevonva a szülőket, az iskolaszék tagjait, a diákokat, a tanárokat és a lakókörnyezeti közösséget is annak érdekében, hogy megállapodásra jussanak a tantervbe beépítendő stratégia kialakítását illetően.

A nők és időskorúak ellen elkövetett erőszak

Egyre nagyobb figyelem irányul a nők ellen családon belül és munkahelyen elkövetett erőszakra. Leginkább a helyi hatóságoknak akad dolguk az ilyen jellegű erőszakos cselekményekből következő szociális és egészségügyi problémákkal. A nők gyakran titkolják az erőszakot, amelynek az oka, hogy feljelentés esetén a hatóságoknál nem találnak kellő megértésre, támogatásra és védelemre.

A családon belüli fizikai és szexuális erőszak szorosan összefügg a titkolózással, a szégyennel és a magánnyal. A nők félnek a megtorlástól vagy az újabb támadástól, amit akkor kell elszenvedniük, ha panaszt tesznek vagy ellenállnak. Nincsenek hivatalos statisztikák e probléma súlyosságáról. A családon belüli erőszaknak is csak kis százaléka jelenik meg a rendőrségnél, és a rendőri beavatkozás is csak ritkán mondható hatékonynak. Az erőszakos cselekmények elkövetője legtöbbször az áldozat által jól ismert férfi, általában a férj vagy az élet-

társ. Az emberölések női áldozatainak több mint a felét a partnerük vagy volt partnerük ölte meg. Az ilyen típusú erőszak okát a kriminológusok a nemek közötti egyenlőtlenségben és társadalmunk változatlanul patriarchális nézeteiben keresik. A nők ugyanakkor erősen hajlamosak a bűnözéstől való félelemre, akár valóságos, előrelátható, akár lehetséges, bekövetkező esetekről legyen szó. A bizonytalanság korlátozza a nők mozgásszabadságát és függetlenségét.

Bár kisebb, de egyre növekvő a valószínűsége annak, hogy idős emberek bűncselekmények áldozatául essenek, az ő biztonságérzetük rendkívül gyenge. Az erőszakos cselekményeket sokszor a közvetlen környezetükben élő személyek követik el, és ez a megtorlástól, a megszegyenüléstől való félelem, vagy az anyagi függőség miatt általában nem kerül nyilvánosságra.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- értelmezni a családon belüli erőszak fogalmát, és ennek megfelelően kialakítani a konkrét elképzeléseket és a legmegfelelőbb gyakorlatra vonatkozó elveket és irányokat a családon belüli erőszak visszaszorítása érdekében;
- biztosítani, hogy az erőszakos cselekmények áldozatául esett nők számára létrehozott szolgáltatások váljanak a helyi hatóságok intézkedéseinek központi elemeivé. Olyan bizalmas légkört kell teremteni, amelyben a nők kifejezhetik félelmüket és szembesülhetnek támadóikkal;
- kampányokat támogatni annak érdekében, hogy felhívják a figyelmet a nők által elszenvedett fizikai és szexuális erőszak problémájára, például reklámok, plakátok segítségével, rávilágítva azokra a kevésbé hagyományos helyszínekre, ahol az ilyen jellegű erőszak előfordul, ideértve a futballstadionokat, a taxikat, a szórakozóhelyeket, stb. is;
- biztosítani a családon belüli erőszak áldozatainak megfelelő védelmét a büntető és polgári jog alkalmazásával, megteremtve az objektív monitorozás és védelem feltételeit a szociális szolgáltatásokat igénybevevő személyektől gyűjtött adatok alapján;
- javítani a városi közlekedést, növelni annak biztonságát és balesetmentességét;
- keresni a lehetőségét, hogy az idős emberek aktívak maradhassanak, mert a közösségekben tevékenykedő személyek jobban megőrzik biztonságérzetüket;
- ösztönözni az idősebb korú önkéntesek közreműködését a gyermekekkel, fiatalokkal kapcsolatos tevékenységekben, mint például a gyermekfelügyelet, a gyermekek közlekedésének segítése, a szabadidő kulturált eltöltésének felügyelete a közösségi életterekben.

Az épített környezet és a bűnmegelőzés

A települések tervezése és rendezése során ritkán érvényesülnek a biztonsági szempontok. Kevés szakember rendelkezik olyan végzettséggel vagy tapasztalattal ezen a téren, amely alapján érvényesülhetnének a bűnmegelőzési szempontok. Ugyanakkor a bűnözés és a lakókörzetek között a tervezés, a szabványok, a karbantartás és az ingatlankezelés, üzemeltetés terén közvetlen összefüggés mutatkozik. A közterületi rablások jövőbeli alakulása gyakran az építész-tervező asztalán dől el (milyen a közvilágítás, mennyire átláthatók a közterületek, hol alakítják ki a bejáratokat, stb.).

A rosszul tervezett és alkalmazott lakáspolitikai (lebontás és a lakók máshová való áthelyezése) az ismerős környezet elvesztését eredményezheti, feszültséget és bizonytalanságot kelt, a közösségi élet felbomlásához és növekvő bűnözéshez vezethet. A nagyméretű, elszemélytelenedő lakótelepek a reményvesztettség, az egyedüllét és az erőszak melegágyai. Fontos felismerés, hogy a bűnözést és a bűnalkalmakat egy magas színvonalú, jó minőségű környezet kialakításával csökkenteni lehet, ami a település társadalmi stabilitását is kedvezően befolyásolja. A lakóhelyek tervezésének célkitűzése a jövőben egy olyan inger-gazdag környezet létrehozása, ahol az egyén kifejezheti önmagát, kialakulhat az odatartozás érzése, és amelyre az ott lakók büszkék lehetnek.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- olyan lakókörnyezet kialakítását támogassák, amely nappal és éjszaka, minden időjárási körülmény közt egyaránt élvezhető, különös tekintettel az épületek méretére, formájára, színére, anyagára, karbantartására, valamint az azokat körülvevő zöldterületekre és a közöttük lévő távolságra;
- ne támogassák a túl sűrű beépítettségű, egyhangú, sivár lakótelepek építését, amelyeket legtöbbször kopár, lepusztult területek öveznek;
- kerülni kell a régi és ismerős épületek lebontását, és azoknak mind társadalmi, mind építészeti szempontból megkérdőjelezhető épületekkel való helyettesítését. Inkább a régebbi épületeket korszerűsítsék, miközben tiszteletben tartják azok eredeti stílusát, így megőrizve az épített környezeti örökséget;
- fokozatosan biztosítsák, hogy a nyitott közterületek, a folyó- és csatornapartok, a parkok, járdák, sétálóövezetek megfeleljenek az emberek közösségi igényeinek, ezáltal is növelve a lakosok és idelátogatók komfort- és biztonságérzetét;
- az érintett szakemberek dolgozzanak ki „megvilágítási tervet” a közterületek (mint például a buszmegálló, vasútállomás, kieső területek és sötét sikátorok, utcasarkok) megvilágítására, amely javítja a közbiztonságot. Biztosítsanak megfelelő figyelő és bejelentő rendszert a világítórendszerek működésének fenntartása és a meghibásodások azonnali megjavítása érdekében;
- biztosítsák a közterületek igénybevételének egyenlő megosztását a fiatalok, a különböző generációk, a nemek, a nemzetiségek és a hátrányos helyzetű személyek között a kiegyensúlyozott közös használat garantálása érdekében;
- elsősorban a lakosok tömegei által használt, város részeken belső területeken érdemes zárt láncú figyelőrendszereket telepíteni jól látható kamerákkal, és ezek használatáról tájékoztatni a lakosságot. Fenn kell tartani és folyamatosan javítani a nyilvános helyek, közterületek minőségét, segítve ezzel a vandalizmus és a rongálás elkerülését;
- a lakáshoz jutás terén fontos szempont a lakások magántulajdonba kerülési akadályainak csökkentése, ösztönözve ezzel a befektetést, érdekeltté téve a tulajdonosokat. Teret kell engedni a lakosok innovatív szemléletének lakókörnyezetük szebbé, biztonságosabbá, emberibbé tételében;
- meg kell teremteni a megfelelő szintű karbantartás feltételeit;
- támogatni fogjuk a rendőrség és a területrendező és tervező szakemberek együttműködését, hogy dolgozzanak ki és a lakosság körében terjesszenek tájékoztató füzeteket a bűnözés és a környezet oksági összefüggéseiről.

A közúti közlekedés és útbiztonság

Sokszor nem sikerül harmonikus egyensúlyt teremteni az utcán közlekedők – tömegközlekedési eszközök, gyalogosok, kerékpárosok és személyautók – között. Az utak egyre zsúfoltabbak, a forgalom akadózó, ami fokozott balesetveszélyt, bizonytalan utazási időtartamot és levegőszennyezést eredményez. A bekövetkezett halálos balesetek száma riasztóan magas, és különösen megrázó a gyermekeket és a fiatalokat érintő minden egyes baleset.

A megbízható, sűrű járatokkal működő, kényelmes tömegközlekedés, az ismét elterjedő korszerű kerékpár és villamos hajtású robogó jelentősen csökkentheti a személyautók használatát, javíthatja a környezet minőségét és növelheti a biztonságot.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- olyan stratégiai irányt kell követni, hogy csökkenteni lehessen a lakosság bűnözéssel kapcsolatos félelmét, és az autóbuszokon, taxiban, vasúton való utazás, illetve a gyalogos, kerékpáros közlekedés vagy autóvezetés közben elkövetett bűncselekményektől való félelmét;
- fontos a jövőben is működtetni a bevált balesetmegelőzési bizottságot, és kibővíteni közlekedésbiztonsági munkatársak alkalmazásával, akik rendszeresen a tömegközlekedési eszközökön utaznak, vagy azok környezetében megfigyelést, ellenőrzést folytatnak. Használjanak zárt láncú figyelőrendszereket, és dolgozzanak ki megfelelő rendszert a tömegközlekedési eszközökön előforduló rendbontás vagy fenyegető magatartás észlelése esetére;
- szükséges, hogy a gyermekek tömegközlekedésről szóló oktatását javítani és fejleszteni lehessen, és új módszerekkel megtanítani őket a szabályok betartására;
- jobban használjuk fel a közbiztonságról gondoskodó testületek – a rendőrség, tűzoltóság és szociális szolgáltatások – munkatársainak tapasztalatait, amelyek a várostervezés, a lakásépítés és közlekedési szervek munkája során hasznosak lehetnek;
- összehangolt lépések szükségesek a rendőrség és az oktatási intézmények együttműködésével a közúti balesetek számának csökkentésére, illetve annak érdekében, hogy az emberek jobban tiszteletben tartásuk a közlekedési előírásokat, és szigorúbb büntetéseket alkalmazzanak azok megszegésekor;
- támogatjuk az oktatási programokat és a súlyos szabálytalanságokat elkövetők számára kötelező „tudatosság-növelő” programok működtetését.

A rendőrség és az önkormányzat kapcsolata

Kölcsönös tájékoztatás és együttműködés nélkül sem a rendőrség, sem az önkormányzat nem folytathat hatékony bűnmegelőzést. Az önkormányzatok és a rendőrség szerveinek összefogását, együttműködését törvény írja elő. Eljött az ideje annak, hogy az európai normáknak megfelelően tovább mélyüljön ez az együttműködés. A bűnmegelőzést eddig elsősorban a rendőrség szervezte. **Az új koncepció lényege, hogy a megelőzés súlya egyre inkább kerüljön át az önkormányzat oldalára, ami nem jelenti a rendőrség háttérbe szorulását.** A megváltozott együttműködés olyan területeket is érint, mint a rendőrségi körzetek kijelölése, a helyi gyalogos és gépkocsizó járőrözés ütemezésével kapcsolatos döntések és a bűnözési alkalmak csökkentésére vonatkozó tanácsadás a lakosság és a társhatóságok részére.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- kölcsönösen el kell távolítani a felesleges bürokratikus és adminisztrációs akadályokat az együttműködés és bűnözést csökkentő intézkedések útjából;
- biztosítani a megfelelő koordinációt, és megelőzni, időben feloldani a bűnmegelőzésben részt vevő különböző szervezetek közötti munka-konfliktusokat;
- Tudomásul véve, hogy a rendőrség reform méretű átalakítás időszakát éli, keressük annak a lehetőségét, hogy ebben az átmeneti időszakban milyen – esetleg közösen kialakított - megoldások garantálhatják a nagyobb biztonságot:
 - o tudatosítjuk, hogy az egyenruhás gyalogos járőrök jelenlétét a lakosság a legjobb rendőrségi módszernek tartja a bűnözés megelőzésére, és minél több a rendőrt látnak az utcán, minél inkább kialakul a párbeszéd a rendőrökkel, annál inkább növekszik a lakosság közreműködési hajlandósága, ami hatékonyabb, eredményesebb bűnmegelőzést jelenthet;
 - o keressük az ösztönzési lehetőségeket arra vonatkozóan, hogy a rendőri állomány összetétele lehetőség szerint tükrözze a lakosság összetételét;
 - o nem támogatjuk a „független biztonsági erők” elszaporodását, amelyek gyakran a demokratikus ellenőrzésen kívül szeretnének működni;
 - o indokolt évről évre a szükséges együttműködési megállapodások felülvizsgálata, megújítása az illetékes rendőrségi szervekkel, újra és újra fontolóra véve az önálló települési rendészeti szervezet létrehozásának lehetőségét;
- amennyiben lehetővé válik, hogy a szigorúan jogszabályi keretek között létrehozott önkormányzati rendőrség megalakuljon, az egyértelműen csak az önkormányzat irányítása alatt működjön, világosan meghatározott hatáskörrel, megfelelő finanszírozással, magas színvonalú műszaki felszereltséggel és szakképzett személyzettel rendelkezzen. Ez esetben ki kell alakítani az együttműködési rendszert az országos, (régiós) és a helyi rendőrség, valamint az önkormányzati és az állami rendőrség között, világosan tisztázva az egymást kiegészítő, mégis különálló szerepeket.

A lakosság közreműködése

A lakosság helyi demokráciában való közreműködése lényegileg olyan eredményes, kétirányú folyamat, amelyben a helyi lakosokat hatalommal ruházzák fel, miközben lehetővé teszik, hogy a helyi hatóságok reagáljanak az igényeikre és emeljék a szolgáltatásaik színvonalát.

A cél: a lakosok bizalmának növelésével, a bűnözés, a bűnözéstől való félelem és más fenyegető jelenségek visszaszorításával az életminőség javításának előmozdítása. Valójában valamennyi közösség- és társadalomfejlesztő programnak **lakossági közreműködésen kelle-ne alapulni**, legyen az a környezet javítása, a közszolgáltatások fejlesztése, a hatékony és gazdaságos szolgáltatások vagy a munkavállalás ösztönzése.

A következetesen alkalmazott egyszerű intézkedések és a helyi lakosok bevonása együttesen rendkívül hatékony megoldásokat eredményezhetnek.

Az önkormányzat arra törekszik, hogy a lakosságot lehető legnagyobb mértékben bevonja a szolgáltatások tervezésébe és a teljesítésébe is, ilyen módon a bűnmegelőzésbe is.

Az erre szakosodott civil szervezetek a szervezetségüknek, öngazgatásuknak, kiterjedt gyakorlati tapasztalatuknak, tájékozottságuknak és hálózati lehetőségeiknek köszönhetően értékes, semmivel sem pótolható szerepet töltenek be a város életében.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- helyi megfigyelési, jelzésadási, tanácsadási programok és egyéb mechanizmusok létrehozásán keresztül erősíteni tudjuk a nyilvánosság közreműködését, amely arra bátorítja az állampolgárokat, hogy ne csak kiálljanak elképzeléseik mellett, és segítsenek megvédeni saját biztonságukat és jólétüket, hanem a diszkrimináció megszüntetése és a bűnözés ellen irányuló pozitív álláspont kialakítása érdekében állampolgári kötelességüket és lehetőségeiket is ismerjék fel, és szerezzenek ennek – jogilag rendezett formában - érvényt;
- az ingatlankezelési hatóságokkal együttműködve egyre több helyen kialakíthatók őrzött területek, ezzel növelhető a lakókörnyezetek biztonsága, tisztasága, és karban tarthatók a lakott területek, megelőzhető a vandalizmus és a rendbontás. Támogatni kell tehát a helyi kezdeményezéseket és a bérlők közvetlen részvételét az ingatlankezelésben;
- felmérések, nyílt napok, helyi fórumok és kérdőívek segítségével rendszeresen nyomon követhetők a helyi lakosok bűnözéssel kapcsolatos nézetei, folyamatosan figyelemmel kísérhető a lakosság bűnözésről alkotott véleménye és a bűncselekményektől való félelme;
- érdemes mielőbb kidolgozni aktív bűnmegelőzési, felderítési, jelzőrendszeri kommunikációs stratégiát. A lehetséges kommunikációs technikák felmérésével és alkalmazásával biztosítható, hogy a lehető legtöbb emberhez eljussanak, és bevonják őket különböző szórólapok, hírlevelek, panaszkezelő eljárások, lakossági gyűlések, helyi politikusokkal való találkozások, lakossági fórumok, felmérések, állampolgári bizottságok és partnerscsoportok útján;
- A bűnmegelőzési munka alapja lehetőleg a spontán módon kialakult közösségek rendszere legyen. A legeredményesebben akkor működtethetők a közösségi összefogások, ha azok konkrétak, közvetlen az érdekeltség, és személyes, megfogható a felelősség és az elvégzett munka.

Partnerkapcsolat a gazdálkodás résztvevőivel

A bűnözés csökkentéséhez és a biztonság növeléséhez elengedhetetlen a gazdálkodás résztvevőivel (ipar, kereskedelem, szolgáltatás) történő együttműködés, vagyis a magánszektoralal való partnerkapcsolatok kezdeményezése. Az üzleti és kereskedelmi ágazat minden közösség életminőségére nézve alapvetően fontos. A bűncselekmények nagy száma rendkívül kedvezőtlenül hat az üzleti befektetésekre. A lakosságnak a bűnözés mértékéről alkotott véleménye befolyásolja az adott területen folyó üzleti tevékenységet. Ha a gépjárműlopások és a rablások számát sikerül jelentősen csökkenteni, ez kihat a biztosítótársaságok tervezésére, egyben mérsékeli az adott vállalkozás működési költségeit, ezáltal csökkenteni tudja az árakat, így jobban jár a fogyasztó.

A magánszektoralal, mint a kezdeményezések főszereplőjével való együttműködés kiemelkedő eredményeket produkálhat, és olyan üzleti és lakókörnyezetet teremthet, amit a helyi lakosság egyre szívesebben használ. A zárt láncú kamerarendszerek, az őrzött parkolók és az üzlethe-lyiségek javuló biztonsága kiemelésre érdemes, konkrét, összehangolt intézkedéseket igényel.

A lakosság és a magánszektor összefogásának számos módja létezik. A közös finanszírozás nyilvánvalóan az egyik legfontosabb ezek közül. Ez gyakran továbbfejleszthető a különböző szektorokból érkezők közös forrásszerző tevékenységével, akik idejük egy részét egy-egy program együttes kidolgozására fordítják. Ide sorolhatók a bolti lopások, rablások, üzletrongálások ellen irányuló, a bevásárlóközpontok, az előttük levő parkolók biztonságát növelő és az utcákat vonzóbbá tevő kezdeményezések.

A magánszektorral a bűnözés és bűncselekményekre való alkalmak csökkentése céljából létrehozott együttműködés másik fontos szempontja az úgynevezett „szituációs prevenció”.

A gazdasági fejlődés és a fogyasztási cikkek bősége ösztönzően hat a bűncselekményekre. Minél több termék jelenik meg a piacon, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy a napon-ta használt árucikkek közül megpróbálnak néhányat ellopni. A termékek méretének csökkentése kedvez a lopásoknak, viszont a technikai fejlesztések célja főként az, hogy vonzóbbá tegyék az árut, nem pedig, hogy megnehezítsék azok ellopását. Az országok között ma még nincs olyan egységes irányelv, amelynek következtében az olyan termékeket, mint például az audiovizuális berendezések, azonosító jelzéssel látnák el. Az autók tervezésekor sem veszik teljes körűen figyelembe a gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekmények megelőzésének lehetőségeit. A magán- és középületek tervezésénél és építésénél pedig gyakran figyelmen kívül hagynak egyes biztonsági szabályokat.

Bár már több helyen is használnak tűzjelző és egyéb katasztrófaelhárító rendszereket, ezek nem foglalkoznak a bűnözés okozta biztonságérzet kérdésével. A tervezők és építők sincsenek tudatában annak, hogy a biztonsági szempontokat jobban figyelembe kellene venni.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- ki kell alakítani a feladatorientált partnerkapcsolatot a magánszektorral, bevonva az ipart, a kereskedelmi és magánszektor is a konzultációs folyamatba;
- fel kell használni a magánszektorban dolgozók szakértelmét a rövid távú programok, szakmai tapasztalatcserék keretében, beépítve a tapasztalatokat a több szervet felölelő partnerkapcsolatok munkájába;
- ösztönözzük a helyi gyártó és kereskedelmi vállalatokat a szituációs prevenció megvalósítására, azaz olyan intézkedések meghozatalára, amelyek csökkentik a bűncselekmények elkövetésére való alkalmakat és növelik a felderítés lehetőségét;
- meg kell teremteni a garanciáit annak, hogy a települési terveket az építészeti szabályok és biztonsági intézkedések figyelembe vételével dolgozzák ki szakembereink. Alkalmazzák a különböző helyszíneken a biztonsági előírásokat, ideértve a lakásépítési programokat (parkoló, magántulajdonban lévő garázsok típusai, azok biztonsági rendszerei), a lakókörnyezeteket (méret, sűrűség, épületmagasság), illetve az önálló épületeket (bejárat típusa, biztonsági berendezések).

Az igazságügyi és büntetési rendszerek működése és az áldozatvédelem

Az igazságszolgáltatási rendszer gyakran nehézkes és alkalmatlan egyes helyzetek kezelésére. Nem mindig képes megvédeni megfelelően az állampolgárokat, és nem mindig tartják elég elrettentő hatásúnak. Ugyanakkor ezek az intézmények sem mentesek a törvénybe ütköző espektől, amelynek eredményeképpen a lakosság bizalma csökken, mondván, a politikai és igaz-

ságügyi szervek úgysem képesek hatékonyan fellépni a bűnözés ellen. Nem sok hasznát veszünk a rendőrség hatékonyabb munkájának vagy a célzott prevenciós politikáknak, ha túl hosszú időbe telik az elkövetők bíróság elé állítása, vagy ha a büntetések nem megfelelőek az elkövetők vagy az áldozatok szempontjából.

A börtönbüntetés még mindig központi szerepet játszik a büntetésvégrehajtó rendszerben, ez azonban már nem elegendő a közbizonytalanság kezeléséhez. A büntetőjogi rendszer eseti alapon avatkozik be, kevés állandó, következetes eljárást alkalmaz. Ha rosszul működik a büntetőjogi rendszer, az éppúgy hozzájárulhat az állampolgárok biztonságihiányának kialakulásához, mint maga a bűnözés.

A közösség érdekeit sértő magatartások és a kisebb súlyú jogsértések nagyarányú előfordulását a büntetőjogi rendszer éveken keresztül figyelmen kívül hagyta. A bírósági módszerek és tevékenységek szintén felülvizsgálatra, korszerűsítésre szorulnának. Az európai földrajzi közelségből, vagy éppen a megyeszékhelyek közelségéből kiindulva úgynevezett „szomszédsági bíróságokat” lehetne működtetni, amelyek meggyorsítják az ítélezéseket, különös tekintettel azokra az esetekre, ahol a klasszikus eljárásoknak alternatívája lehet, például az egyeztetés, a közvetítés, a jóvátétel, a kártérítés és a közmunkára kötelezés.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- amennyiben - uniós elfogadottságát is figyelembe véve - szóba jön az igazságügyi rendszer decentralizálása, a helyi igazságszolgáltatási és jogi központokat az önkormányzattal együttműködve lehetne létrehozni, hozzájárulva a finanszírozásukhoz és működtetésükhöz. A létrejövő helyi igazságszolgáltatási és jogi központok számos tevékenységet vállalhatnának át, ideértve a büntetések végrehajtását, a fiatalok elkövetőknek nyújtott szolgáltatásokat, a jogi tanácsadást, az áldozatoknak való segítségnyújtást, mediációt az elkövetők és az áldozatok között;
- indokolt lehet egy több partnerből álló testület létrehozása a visszaeső fiatalok bűnözők kezelésének céljából. Ezek a hátrányos helyzetben lévő területeken működne az EU által javasolt négy alapelv szerint: a bíróságok nem mindig a legjobb módon reagálnak, az elkövetők többsége képes megváltozni, a sikerre nagyobb esély van, ha minden szerv együtt lép fel, és végül intézkedéseket kell hozni annak érdekében, hogy az emberek a közösségben akarjanak maradni;
- részt vehetünk a fiatalok elkövetők részére országos szinten kidolgozásra javasolt szerződéses programban, amely az elkövetőknek lehetőséget kínál a meghatározott tevékenységekben – pl. munkavállalás vagy képzés – való részvételre, cserében pedig elejtik a vádat;
- az állampolgári tenni akarás ösztönzése és jutalmazása helyi figyelmet is érdemlő kezdeményezés, érdemes megfontolni, ha jut rá pénz (például a tanúvédelem biztosítása);
- a börtönbüntetés, fogva tartás helyett más alternatívák kidolgozásában, kipróbálásában is részt vehetünk, mint például a közmunka rendszeres alkalmazása;
- az elkövetők részére munkavállalási lehetőségek biztosítása, vagy ebben másoknak segítségnyújtás, ideértve a munkaerő-piaci tanácsadást, illetve a munkaerő-piacra való bejutást, a szakképzési és oktatási lehetőségeket;
- az áldozatvédelmi iroda folyamatos, magas színvonalú működtetése, a bűncselekmény áldozatainak és családtagjainak nyújtott tájékoztatás, tanácsadás és érzelmi támogatás céljára;

ból. Az iroda munkájának fejlesztése érdekében megfontolandó a különböző ágazatok képviselőinek alkalmazása (rendőrség, szociális szolgáltatások, egészségügy, önkéntes szervezetek).

Új foglalkozások, munkahelyek teremtése a biztonsági szektorban

A bűnmegelőzés rendszerének hatékony működtetése érdekében, éppen a közösségi megelőzésen alapuló szemléletnek köszönhetően - az Európai Unió ajánlásoknak megfelelően – az önkormányzatok új foglalkozásokat teremthetnek.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- közúti őrök, közterület-felügyelők, akiknek az a feladatuk, hogy szemmel tartsák a parkolókat és megakadályozzák a közbiztonságot veszélyeztető magatartást (kábitószerfüggők erőszakos pénzszerzését, az erőszakos koldulást vagy a gépkocsi feltöréseket és az autólopásokat);
- lakás gondnokok (épület-felügyelők), akik a közösen használt épületek vagy részeinek műszaki karbantartását látják el, figyelnek azok közvetlen környezetére, és ők az elsődleges kapcsolattartó személyek abban az esetben, ha a lakóknak bármilyen problémájuk adódik;
- mediátorok, helyi szociális közvetítők, akik minden közterületen jelen lehetnek, és egyfajta kommunikációs csatornaként működnek a közszolgálatok és a konfliktuskezelés területén;
- „éjszakai tudósítók”, akik a lakóhelyeken jelentős feladatokat látnak el sötétedés után, szemmel tartják az épületek közösen használt részeit, bemehetnek a lakók otthonába, ha onnan a segítségüket kérik. Feladataik közé tartozik az alkoholizmus, a családi erőszak, az elszökött gyerekek, de az elromlott liftek problémájának kezelése is, együttműködnek a rendőrséggel, a szociális munkásokkal és a mentőszolgálatokkal, vagy más helyi intézményekkel, szervezetekkel;
- önkéntes szervezet keretében foglalkoztathatnak fiatal elkövetőket, akik segíthetnek az idős embereknek napi tevékenységükben, például a csomagok cipelésében;
- biztonsági személyzetet alkalmazhatnak a kórházakban, a betegek, látogatók és az ápolószemélyzet között egyre gyakrabban előforduló konfliktusok, kórtermi lopások elkerülése, kezelése érdekében.

A határokon átnyúló bűnözés főbb kérdései

Az új európai határok mentén koncentráltabban jelenik meg a bűnözés, ami részben Európa schengeni és nem schengeni területekre való felosztásának következménye. A határokat bűncselekmények elkövetése céljából is könnyen át lehet lépni, különösen a modern technológia adta lehetőségeknek köszönhetően, ugyanakkor a rendőrségi munka, a prevenció és felderítő intézkedések szempontjából ezek a határok akadályt is jelentenek.

A határon az emberek a szomszédos országról, különösen az európai integrációról gyakran formálnak véleményt. A csempészaruk kereskedelme és cseréje, ideértve a drogokat, fegyvereket, autókat és az alkoholt, elsősorban – szerencsénkre - a határ menti városokat érinti.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- fontos annak a felismerése, hogy a határokon átnyúló bűnözés visszaszorításához segítséget kell adni a határ menti önkormányzatoknak, ehhez megfelelő forrásokra és erőfeszítésekre lehet szükség;
- törekedni kell a helyi és a regionális hatóságok közötti együttműködés létrehozására a bűnözés megelőzése és kezelése érdekében, mert a határon átjövő bűnözés gyakran túlnő a határ közvetlen térségén;
- kezelni kell azokat a lelki, jogi és közigazgatási akadályokat, amelyek a helyi és regionális szerveket, önkormányzatokat és a rendőrséget meggátolják a határokon átívelő bűnözés hatékony kezelésében;
- figyelemmel kell kísérni az egyre nagyobb számban létrejövő európai határokon átnyúló szervezeteket, amelyek többsége tagja az Európai Határmenti Régiók Szövetségének, és amelyek a tapasztalatcserék és kölcsönös kezdeményezések eszközei lehetnek;

Nemzetközi (európai) együttműködés, partnerség

A bűnözés megelőzésében jól kihasználhatók a meglévő nemzetközi együttműködés, a testvérvárosi kapcsolatok tapasztalatai.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- a partnertelepüléseken a bűnmegelőzésre irányuló összefogásnak, és különösen a sikeres, újító szemléleteknek a támogatása;
- az információk, hatékony módszerek és tapasztalatok települések közötti cseréje, elősegítve az adatok közérthető közlését és széleskörű hozzáférhetőségét;
- csökkenteni az állampolgárok elszigeteltség-érzését, tudatosítani bennük, hogy a bűnözés mindenkit érintő probléma;
- közös és/vagy egyeztetett fellépés az országos és nemzetközi társulásokkal együtt vagy valamely kormányközi szervezet részeként, mint például az Európa Tanács Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusán és az Európai Unió Régióinak Bizottságában, amely közreműködik:
 - o a bűnözés és közbiztonság problémájának kezelésére vonatkozó egységes szemlélet kialakításában és az eredményesség elősegítésében;
 - o annak biztosításában, hogy a nemzeti kormányzati szervek támogatják a biztonságos lakókönyezetek kialakítását;
 - o jelentések készítésében és a bűnmegelőzés különböző területein való nemzetközi együttműködés megszervezésében;
 - o a nemzetközi szervek által szervezett kampányprogramok végrehajtásában;
- támogatni olyan információs központok hálózatának kialakítását, amelynek célja a bűnmegelőzésről, az áldozatok támogatásáról és egyéb közérdekű kérdésekről szóló információcseréje elősegítése a központi és önkormányzati szervek tisztviselői, az egyetemek, főiskolák és egyéb szervezetek között.

Közigazgatási és politikai etika

A köztisztviselők visszaélései jelentősen csökkentik a lakosság bizalmát nemcsak az általuk megválasztott képviselők képességei és a politikai rendszer hatékonysága iránt, de a bűnözés problémájának kezelését illetően is. A települések megválasztott képviselői törvényes keretek között, a választókerület által adott mandátumuknak megfelelően végzik feladataikat. Beszámolási kötelezettségük van a helyi lakosság felé, beleértve azokat a választókat is, akik nem rájuk szavaztak. Fontos, hogy a képviselők megbecsüljék a választók által adott megbízást, és tartsák tiszteletben az erkölcsi normákat. A bizalomra épülő kapcsolat elengedhetetlen feltétel ahhoz, hogy a megválasztott képviselők hatékonyan lássák el a feladataikat.

Ennek ellenére az elmúlt években több országban is számos jogi botrány tanúi lehettünk, amelyek során a megbízatásuk ideje alatt követtek el bűncselekményeket a politikai szereplők, akik köztisztviselői pozíciójukat személyes érdekből vagy haszonszerzés céljára használták, gyakran sikkasztva el közpénzeket.

Önkormányzati lehetőségek, feladatok:

- Alapvetően fontos, hogy a mindenkori választott testület tagjai tiszteletben tartsák a feladatok ellátása során elvárt viselkedési normákat;
- mindenkor a törvények előírásai szerint cselekedjenek, a közérdeket szolgálják, ne az egyének nyereségcélú magánérdekeit;
- kerüljék el az összeférhetlenségeket, és tartózkodjanak attól, hogy olyan kérdésekről tanácskozzanak vagy szavazzanak, amelyekben személyesen érdekeltek;
- határolódjanak el az olyan feladatoktól, állásoktól, mondjanak nemet az olyan kinevezésekre, amelyek választott képviselőként saját hatáskörük felügyeletére hatalmazzák fel őket;
- tartózkodjanak az olyan cselekményektől, amelyeket a hazai vagy a nemzetközi jog aktív vagy passzív megvesztegetésként minősít;
- biztosítsák, hogy kötelességeik teljesítése során a tisztviselők ne tulajdoníthassák el a közpénzeket és ne használják fel azokat közvetett vagy közvetlen személyes céljaikra;
- a lakossággal való kapcsolatuk során hozzanak nyilvánosságra és indokoljanak meg minden döntést;
- biztosítsák, hogy az önkormányzatokhoz kapcsolódó hivatalok köztisztviselőinek kinevezése a teljesítményük, illetve a szakmai képességük és tapasztalatuk alapján történik;
- becsületesen és minden fontos kérdésre kiterjedően válaszoljanak a média által a feladatok teljesítésére vonatkozóan feltett kérdésekre, miközben tiszteletben tartják a választott képviselők magánéletével kapcsolatos bizalmas információkat;
- vállalják, hogy tájékoztatják a választókerületük polgárait a Helyi és Regionális Választott Képviselők Európai Viselkedési Normáiról, amelyeket az Európa Tanács Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa (CLRAE) határozott meg.

Önkormányzati megoldásra javasolt koncepcionális és stratégiai jelentőségű tennivalók

Szekszárd megyei jogú város egy domboktól övezett hosszanti tengely mellett elterülő város. Elhelyezkedése meghatározza, és kicsit be is határolja a közlekedési és a gazdálkodási lehetőségeket. Ezt alapként tekintve szabad csak a konkrét programokat megtervezni.

Történelmi hagyomány, és mára az egyik meghatározó gazdasági ágazat a **borászat**. A hozzá kapcsolódó **turizmus és vendéglátás** hosszabb távon a városi egyik biztos kitérési pontja lehet. A „**Biztonságos szórakozóhely**” program megvalósítása a város jó hírét növelheti még határainkon túl is.

A **tanyás, hétvégi házas település szerkezet** tovább fejlődik. A fiatalabbak közül sokan kiköltöznek ezekbe a peremkerületekké változó városrészekbe, ami a közlekedés, a közvilágítás, az ellátásszervezés újabb kihívásait jelenti a város üzemeltetői számára. A **vagyonvédelem** jellemzőinek a bűnmegelőzésre gyakorolt hatása nem elhanyagolható.

Pár év alatt ki kell alakítani az **egységes szemléletű bűn- és baleset-megelőzést**, ha lehetséges, akkor egységes szervezeti rendszerben.

A **bűnmegelőzés** lehetőségeit mindenekelőtt a fiatalokra, és leginkább a megelőző vagyonvédelemre, valamint a családokra érdemes koncentrálni. Az emberek (különösen a szomszédok és a rokonok, családtagok) egymás iránti figyelmének, segítő szándékának fejlesztése közös ügye a város minden rétegének. Az egyházak, a civil mozgalmak és önkéntes szerveződések különösen sokat tudnak tenni a nemes ügy érdekében.

A közterületek egyre jobban terjedő elektronikus védelme (betörésjelzők és –riasztók), a közterületi kamerák felállítása, képanyagának ellenőrzése és értékelése fontos hozzájárulás lehet a sikeres bűnmegelőzéshez.

A **közlekedők** körében a nagyvárosra jellemző attitűdök kezdenek kialakulni. Elharapóznak olyan jelenségek, mint a gyorshajtás, a tilos jelzésen való áthaladás, a kanyarodás szabályainak be nem tartása, az irányjelzés elmulasztása, a gyorshajtás, az utcai engedély nélküli versenyek, stb. A közlekedés **kamerás ellenőrzése**, a szabálysértések rögzítése, és a felelősségre vonás szigorítása elkerülhetetlen lesz a balesetek megelőzése érdekében. Folytatni indokolt a **körforgalmú közlekedési megoldások** kiépítését mindenütt, ahol ez a megelőzést szolgálhatja.

Hosszabb távon ki lehet tűzni olyan **kerékpárút-rendszer** kialakítását, ami lehetővé teszi a városban történő biztonságos áthaladást, valamint a tanyás településszerkezet elérését.

Nincs elegendő rendőrfőnök, a meglévő státuszokból is mintegy 20 hely betöltetlen, emiatt a közterületek ellenőrzöttsége, a közterületi jelenlét nem éri el a kívánt szintet. Várhatóan **nem lesz több a rendőri létszám**, és továbbra sem lesz elegendő költségvetés a rendőrség működtetésére. Ez felveti az önkormányzat rendészeti feladatainak és megoldási lehetőségeinek újragondolását (városőrség kialakítása, a helyi rendészeti szervek egységesebb működtetése).

A **Polgárőrség tevékenysége** évről évre fejlődik, és nélkülözhetetlen, mással nem pótolható része a biztonság fenntartásának. Információval való ellátásuk néha akadozik, több pénz kellene a védőeszközökre, mobilitásuk elemi érdek, kommunikációs rendszereik fejlesztése, egységes rendszerű képzésük, továbbképzésük megoldása elengedhetetlen feladat. Elismerésükkel többet törődni közös érdek.

Szekszárd iskolaváros. Számos párhuzamos megelőzési megoldás létezik, ami szétforgácsolja a megelőzésre rendelkezésre érőket. Ugyanakkor nincs DADA oktatás (Drog, Alkohol, Dohányzás, Aids ellenes megelőzést szolgáló iskolai program), és más megelőzési projektekről is keveset hallani. Az iskolák összevonásával hatalmas, 1500 fős konglomerátumok, „iskolaüzemek” jönnek létre, és még inkább átláthatatlan rendszerek alakulnak ki. A 18. életévig tartó iskolakötelezettség a hatósági jogkörök további szélesítését igényelné. Az agresszió megelőzése, az erőszakmentes kommunikáció megtanítása, a „túlpörgött” gyerekek gyógyszermentes kezelése (fül-akupunktúrás addiktológusok alkalmazása) a közösség egészségének védelme szempontjából teljesen újszerű megoldások alkalmazását veti fel, amihez a megfelelő szakemberek képzését a főiskola is elláthatja. Ésszerű lehet Ifjúsági Kerekasztal működtetése, tervszerű, a valós helyzethez alkalmazkodni képes programok elindítása, drog-koordinátorok alkalmazása, a főiskolai képzés megelőzés-központú korszerűsítése.

A „**Szekszárdi Borút**” biztonsága a város hosszú távú érdeke. A **vendégvárás, a vendégfogadás** feltételrendszerének kialakítása összetett város-építészeti és –üzemeltetési feladat, amely külön tervezést, gondos megvalósítást és rendszeres értékelést igényel. A nagyszabású rendezvények (Szüreti Napok, Szent László Napok, Karácsonyváros, Városi Örömnépe, stb.) tervezésébe és szervezésébe a biztonság kulcs-szereplőit érdemes koordináltabban bevonni, felkészülve a rendkívüli események azonnali kezelésére és elhárítására.

Az **illegális személtelhelyezés** megelőzése, megakadályozása a városnak fontos érdeke. Ez ügyben a hatósági ellenőrzéseken túl komoly szemléletformálás szükséges, ami összetett munkát igényel, beleértve a lomtalanítási akciókat, a rendszeres kamerás megfigyeléseket és a fuvarozó vállalkozók ellenőrzését.

Az esélyegyenlőség megvalósítása hosszabb távú tennivalókat sejtet. Célszerű lenne ehhez egy alkalmas épületben az **Esélyek Házát** újjászervezni. A Garay téren álló üres iskolaépület ideális hely lehet ehhez, amennyiben a szükséges pénz pályázati forrásokból előteremthető. Talán ez hosszabb távon megoldást jelenthetne a fiatalok által elkövetett hétfégi éjszakai károkozásoknak, céltalan randalírozásoknak.

A terjedő grafitizés, engedély nélküli **falfirkálás** elleni fellépés összetett – nagyrészt ifjúságvédelmi - feladat. A Babits Művelődési Ház és Művészetek Háza környezetében kialakítható lehet egy alkalmas terület, ahol ez a kérdés megoldható, kulturáltan kezelhető.

A **vállalkozókat, civil szervezeteket** – megőrizve az eddigi spontán szerveződéseket - jobban be kell vonni a konkrét megelőzési feladatok ellátásába. A **kisebbségek** a rendelkezésre álló pénzeszközök segítségével tovább szélesíthetik a megelőzés szereplőinek palettáját.

Valamennyi résztvevő közös érdeke lehet egy **bűnmegelőzési adatbázis** létrehozása és folyamatos, naprakész üzemeltetése a jobb együttműködés érdekében.

A **Szekszárd Város Közbiztonságáért Alapítvány** hosszabb távon a civilizáció irányába fejlődhetne, ezáltal az egész bűnmegelőzési rendszer pénzügyi alapját tudná kezelni, illetve a pénzek felhasználását felügyelni.

A következő évben (2008. áprilisában) egy **Városbiztonsági Konferencia** megtartása nagyot lendíthetne a szemlélet formálásán. Vagyonvédelmi, munkavédelmi kiállítással és vásárral kiegészítve ez a rendezvény még pénzt is hozhat a városnak.

Szekszárd, 2007. december 5-én